

Zima 20× jinak

Zajímavosti, kterým sluší mráz, sníh, rukavice a pořádná huňatá čepice! ☺

1. Všichni víme, že zima je u nás v prosinci, lednu a únoru. To v Austrálii jsou nestudenější měsíce červen, červenec a srpen, a přitom tam mají stejně „letní“ (!) prázdniny jako my.

2. Jde ti pára od tíst. Už jste to někdy slyšeli? Určitě i viděli, v zimě je to věc úplně běžná. Váš dech by mohl ale i doopravdy zmraznout, pokud by se teplota na delší dobu dostala pod $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$.

3. Víte, že existují dva druhy zimy? Meteorologická zima je závislá na datu 1. prosince a astronomická zima je zase definovaná oběžnou dráhou kolem Slunce. Začíná 21. nebo 22. prosince o zimním slunovratu, kdy je nejdelší noc a nejkratší den. Je obdobím s nejnižšími teplotami.

4. Právě teď v zimě je naše planeta Země ke Slunci úplně nejbližší.

5. Sněhová vločka padá k zemi rychlostí 2–15 km/h, minimální rychlost je 50 cm/s. Odhadem se sneslo k naší planetě již 1 035 vloček, které celkově váží více než celá naše Země. Ideální hmota pro koulovačky a stavění sněhuláků! ☺

6. Myslete si, že na Sahaře a jinde v teplých krajinách nesněží? Omyl! Např. v roce 2011 nasněžilo v jihoamerické poušti až 32 cm sněhu.

7. Teplotní šok! Ng. V jižní Dakotě bylo 10. ledna 1911 celý den okolo $13\text{ }^{\circ}\text{C}$, během 15 minut ale teplota spadla na $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$! Tato událost je uvedena i v Guinnessově knize rekordů.

Ze světa zvířat

8. Některá zvířata v zimě přebarvují. Tak např. polární liška mění před zimou svůj kožíšek z šedobílé na zářivě bílou, a tak je v bílém sněhu více chráněna před nebezpečím.

9. Mnoho zvířat před zimou usíná tvrdým zimním spánkem, tzv. hibernuje. Nejznámějším spáčkem je medvěd. Tlukot jeho srdce se zpomalí z původních 40 a víc na 8 tepů za minutu a může vydržet i sto dní bez jídla!

10. Sobi ze země nad polárním kruhem jsou nuceni žít několik týdnů v roce v absolutní tmě. Díky malé tkáni za sítnicí používají ultrafialové světlo, a tak i ve tmě vidí.

11. Když arktické housenky nenajdou během chladného léta dost potravy, aby se zvládly přeměnit v motýly,

tyla, zimují ve zmrzlé vodě a jsou chráněné speciální krví s nemrzoucími vlastnostmi. Jedná o nejstarší housenky na světě.

12. Podobně je na tom žába *Lithobates sylvaticus*, skokan lesní, která žije v severní Americe. Ta se buď snaží migrovat do teplejších oblastí, nebo hibernuje, to v tomto případě znamená, že jednoduše „zamrzne“. Zamrzne jí krev, kůže a mozek. Na jaře pak rozmrzne a skáče jako „nová“. ☺ Neuvěřitelné, ale je to tak!

13. Některé veverka si dělají zásoby hub, které zavěšují na suché stromy, aby je ochránily před hmyzem a různými bakteriemi.

14. A co ptáci, kteří neodlétají za teplem? Jak se brání proti zimě a mrazu? Ptáci se načepýří a zvětší tak vzduchovou a izolační vrstvu kolem těla. Díky speciálně upravenému krevnímu oběhu necítí chlad ani nevydávají zbytečně moc tepla. Mohou klidně poskakovat i po

sněhu a zamrzlé zemi. Nocují pohroma dě ve větších shlucích, těsně přitisknutí jeden ke druhému v dutině stromu, v budce, pod přístřeškem nebo v hustém větvení či křoví.

15. Medvěd lední je největší žijící suchozemský predátor naší planety. Dospělý samec váží 300–800 kg a měří 2–2,5 metru (od nosu po špičku ocasu), samice bývá ale výrazně menší. Většinu života stráví v ledových vodách Arktidy. Výzkumy prokázaly, že souvisle dokáže uplavat až 65 km a potopit se hluboko pod hladinu.

Ze světa lidí

16. Němci a Rusové během první světové války uzavírali v zimě dočasně příměří, aby se společně mohli bránit proti hladovým vlkům, kteří na ně útočili.

17. Ve starém Římě v zimě trvala hodina 45 minut a v létě 75 minut. Římané určovali čas pomocí denního světla.

18. Yukigassen je oblíbený týmový sport pocházející z Japonska, ale mají ho rádi i v Kanadě, Norsku, Finsku nebo na Aljašce. Důležité a nezbytné jsou dvě věci: hodně sněhu a přílba. Je to vlastně taková hodně rychlá a strategická koulovačka. Cílem hry je ve sněhovém zápaše dvou týmů ochránit svou vlnku a získat tu soupeřovu.

19. Ve Švédsku bývá v zimě celých 19 hodin tma. Na autobusových zastávkách proto používají tzv. světelnou terapii, která napodobuje přirozené denní světlo. To stimuluje výrobu vitamínu D pomocí speciálně upravených zářivek, které se aktivují, když se před ně lidé postaví.

20. Součástí druhého největšího kanadského města Montrealu je i podzemní město. Spojuje jednotlivé části města a nabízí nákupy i bohaté občerstvení. Nejrůznějšími podzemními chodbami se dostanete k metru i nákupním centrům, aniž byste museli venku zbytečně zmraznout. Dobrá vychytávka! ☺